

Näktergal

Näktergal uppträder främst i buskrika lövkantzoner, huvudsakligen i södra Sverige där den i många trakter är en karaktärsfågel som hörs under försommarnätterna. Arten är knuten till halvöppet landskap och saknas i rena skogsbygder. Flyttfågel.

Ekologiska krav

Näktergalen häckar i lövskogsmiljöer längs sjöstränder, dammar, vattendrag och i bryn mot andra öppna marker. Den uppehåller sig i täta buskage eller öppna lövskogar med ett välutvecklat buskskikt bestående av till exempel viden, slån, hagtorn eller unga lövträd. Områden med enbart låga buskage undviker den helt, liksom högvuxen skog om den inte är mycket gles.

Reviren ligger oftast på fuktig mark, men kan också förekomma på torrare lokaler som till exempel i parker och trädgårdar, om strukturen på träd- och buskskikt passar i övrigt. De viktigaste kraven på reviret är att det finns ett tätt, skyddande buskskikt, ytor utan eller med gles fältskikt där den kan födosöka under buskarna, samtidigt som det finns tillgång till täta bestånd av nässlor eller andra högrörter.

Näktergalen förekommer dels i bryn och andra övergångszoner mellan skog och öppen mark och dels i successionsstadier från öppen mark till skog.

Utbredning och regionala skillnader

Förekommer i södra Sverige upp till Mälardalen samt sparsamt utmed Norrlandskusten till Västerbotten. De tätaste förekomsterna finns i Skåne, Blekinge, på Öland och Gotland, östra delarna av Götalands fastland samt i östra Svealand.

Indikator på skyddsvärd skog

Saknar signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Igenväxning och igenplantering i skogs- och mellanbygder gör att landskapet sluter sig och arten försvinner. I halvöppna och öppna landskap kan arten missgynnas genom avsaknad av lövrika bryn.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt. Särskilt viktigt är att upprätthålla en god förekomst av lövrika kantzoner och bryn.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Lämna lövrika kantzoner med buskskikt så oskadat som möjligt vid avverkningar för biobränsleuttag eller vedhuggning, i synnerhet de större buskarna och yngre individer av lövträd.
- Spara buskridåer i anslutning till öppen mark eller utmed sjöar och vattendrag.
- Plantera lövträd, om plantering alls är nödvändig.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Avverka större buskar och träd i någon del av näktergalens revir med några års mellanrum. Utan avverkning eller röjning blir reviret så småningom olämpligt för arten. På kort sikt innebär avverkningar att förhållandena försämras, men på några års sikt uppstår åter lämpliga miljöer. Återkom med avverkning eller röjning till samma fläck med 10–20 års mellanrum. Åtgärden kräver att det finns relativt stora områden med lämplig miljö.
- Plantera inte barrträd på nerlagd jordbruksmark där det finns näktergal.
- Släpp upp buskage på vissa delar av nerlagda åkrar, kantzoner mot vattendrag eller sjöar.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande näktergal är inte i behov av områdesskydd eller frivilliga avsättningar.

Skogsvårdslagstiftningen

- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. örtrika områden längs bäckar eller andra vattendrag, kärr och småvatten, områden vid källor eller källpåverkad mark, strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär, brynmiljöer samt igenvuxna hagmarker eller lövängar (SKSFS 7:17).
- Lämna funktionella skyddszoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som bäckar, raviner, myrar och sumpskogar, boträd (rovfågelsbon), kulturmiljöer m.m. (SKSFS 7:21).
- Lämna en skyddszon utmed sjöar, vattendrag, kulturmiljöer eller mot öppen jordbruksmark oplanterad eller planterad med löv (SKSFS 7:22).

Lästips

Artfakta för näktergal. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102992>

Populationsstorlek: 37 000 par

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 50 %

2001–2012: stabil

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Nej

